

let. Bolje se vam je zdelo, da se vpelje domači nemški jezik, in tako vi zdaj imate nemške šole, nemške uradnike, sodnike in odvetnike, to vse je pri vas narodno. Gospoda moja, prav to tudi mi zahtevamo, in sicer nič več, nič manj. Bog obvari, da bi kedaj zahtevali, da bi se vam za uradnike dali Magjari, Lahi ali Slovenci, ki bi ne znali nemški govoriti z vami. Mi zahtevamo take šole, kakoršne vi že imate. Ne verjamem, da bi se zaradi tega moglo reči o nas, da kalimo mir. V adresi berem: „Magjarom naj še vsa njihova ustava zopet podeli“. Ustava ogerska, katero tako silno zahtevate, živel je že 1848. leta. Nam vsem pa — saj nismo otroci — je zgodovina onega časa v žalostnem spominu; znan nam je nasledek madjarske vstaje; znano nam je, kaj so Hrvati in Slavonci storili za državo: zdaj pa vi hočete, da se oni, ki so morda tudi nas rešili magjarske ošabnosti, kaznujejo s tem, da se brez pogoja v roke dadé Magjarom, s katerimi imajo enake pravice in enako ustavo! — Dvalizem že po besednem pomenu strinja v sebi želje in prizadevanje po dvojem, razdvojenost pa nikdar ne pelje do edinosti! — Dr. Rechbauer je rekel, da se tudi avstrijski Slovani zarotujejo, da se hočejo utrditi in složiti, n. pr. Čehi z Moravani in Šlezijani. Slovenci in Dalmatinci s Hrvati. Toda on je pozabil, da so to vse avstrijske pokrajine. Te zveze se vendar ne dajo primerjati onim, ktere nam je on nasvetoval; on je govoril o tujih deželah, mi govorimo le o avstrijskih deželah, in v tem je velik razloček. Zadnja vojska je Avstrijo Avstriji nazaj dala, da svoje moči obrača le avstrijskim namenom. Avstrija ni niti nemška, niti slavjanska, niti magjarska, Avstrija je avstrijska (dobro! dobro!), zavolj tega vsem narodom podajamo bratovsko roko, da pogina rešimo cesarstvo v nevarnem trenutku, ko mu mrtvaški petje doni iz Pešta. — Vi zahtevate le zastopstvo dežel takraj Litave; s tem ste torej slovo dali širjemu drž. zboru in februarški ustavi. Ako hočete vi na svojo roko delati poskušnje, ktere nasvetujete v svoji adresi, prosimo vas, imejte ozir na to, da bode, ko zopet pride nesreča nad Avstrijo, zahtevali tudi naše premoženje in našo kri! — Pravilo državnega prava, katero naj bi imel pred očmi vsak narod, je: „Nil de nobis sine nobis“ (to je, „nič o nas brez nas“). Vi v svoji adresi pa očitno izrekate: Avstrija naj si le s svojimi nemškimi državljani zida državno poslopje. Vi prezirate vse druge narode v Avstrii ravno tako, kakor na Štajarskem nočete videti Slovencev. (Nepokoj.) Mi se resno in trdno držimo načel oktoberske diplome in septemberskega manifesta ter se nadjamo, da se nam pot svobodnega porazumljenja kmalu spremení v pot svobode. Še sem vam dolžan razjasnila v imenu svojega naroda. Mi zahtevamo edino to, da nam bode mogoče, v pravem miru in v pravi slogi živeti s svojimi nemškimi deželnimi brati in veseliti se z njimi blagoslovljne omike. (Dobro!) Prosim pa pomisliti, da smo danes Italii na mejo pomaknjeni. Kdor pozná zemljepisno lego in kdor vé, da že zdaj v Fioricah nameravajo na Trst, Gorico, Istro, Dalmacijo in nekatere dele kranjske; kdor vé, da bodo za prihodnje laške vojske in za ogerske ustaje vojskine trume tep-tale naše polje, to bode morda potrdil naše želje in prizadeve po močni organizaciji, ki nam na eni strani pripušča, da se med nami razvija svoboda in omika, na eni pa nas krepcá zoper zunanje napade. Le v združbi z našimi jugoslovanskimi brati in z vrlimi Tiroljci smemo brez strahú gledati prihodnosti v oči. Dr. Rechbauer ne bi torej imel meni očitati bil tega, da sem bil v Zagrebu pri Zrinjevi svetkovini; Zagreb ni niti Lipsik, niti Stutgart, niti Weimar, niti Frankobrod! (Všečnost med poslušalci.)

Dopisi.

Maribor. — V nedeljo 23. dne t. m. zvečer ob 7. uri bode v naši čitalnici občen zbor, a) da se za preteklo polletje račun položi, b) da se izvoli odbor za prihodnje leto. Posvetovali se tudi bomo, je li bi v čast zunanjim odbornikom za Slomšekov spominek dne 16. januarja napravili večo „besedo.“ Beseda in tombola ostane, razun tega, kakor je v oznanilu naznanjeno.

Odbor.

Iz Maribora. (Razglas.) Gosp. odborniki za postavljanje Slomšekovega spominka vabijo se v sejo 16. januarja 1867 ob 3. uri popoldne v mariborsko čitalnico.

Načrt posvetovanje:

1. Izvestje o dosedanjem delu in o računu, volitev pregledovalcev.

2. Ali bi se še nadalje nabiralo in kako?

3. Kako bi se dobila dostojna in lepa osnova za spominek?

4. Kako bi se pridobil sposoben prostor za spominek?

V Mariboru.

Za odbor:

Šuman.

Iz Rifenberka pri Gorici. — Zdaj smo dobili novega učitelja. Gospod Juh, ki je poprej v Kanalu učiteljeval, je pri nas, in tega smo želeli. Slišali smo namreč, da so Kanalcí z njim zadovoljni bili, in ko je bil konkurs odprt, pride k nam, priporočat se. Ker smo živo želeli, da bi dobili moža, kateri bi znal dobro orglati in bi bil tudi učitelj petja, zato se je ponudil, da pride prvo nedeljo s svojimi kanalskimi pevci, in da pokaže, kaj zná, ter nasvetva, naj vsak izmed kompetentov tako stori, in potem naj izvolimo tega, kateri bo nam najbolj po volji. Res pride prvo nedeljo po takem pogovoru, in prav dobro dopade vsem, tudi s pevci smo bili prav zadovoljni. Govorica o njem je bila dobra, pokazal je, kaj da zná, slovensko tudi vrlo dobro govori, tako, da smo se prepričali, da bode slovnico slovensko otrokom umel temeljito razlagati, tedaj smo se za-nj potezali, in bili so naši prvi možje pri konzistorii in pri c. kr. namestništvu v Trstu, da so podpirali to prošnjo. Zdaj je tukaj, pa dosti dela bo imel, ker je čez 200 otrok v šoli. To težko breme moramo mu zljajšati; to pa ni drugače mogoče, kakor za zdaj tako, da stariši pazijo na otroke. Velika skrb jim ima biti, da se otroci tudi domá učijo in da domá ponavljajo, kar so v šoli slišali. Tistim, kateri znajo že brati, morajo stariši lepih bukvic kupovati, da se bode deca precej prepričala, kako koristno da je čitanje (branje). Takošne bukvice se dobivajo pri gosp. Soharju in gosp. Paternoliju v Gorici, in so na pr. Praprotnikove povesti za mladino, pripovedke, ki jih izdaja društvo sv. Mohora itd., saj jih je dosti. Upamo po tem takem, da se bode lepa, čista slovenščina kmalu razširila med mladino in da bomo lepo petje večkrat slišali. Oboje nam Rifenberčanom zeló dopada. Dosti nas je vnetih Slovencev tukaj, in vsi prosimo županstva, naj se slovenščine dobro poprime, da pokažemo djansko, kar smo. Postave nam pripuščajo, da smemo c. kr. gosposkam slovensko dopisavati, časopisi vse občine k temu neprenehoma spodbadajo, začnimo tedaj brez odlašanja, in ne smemo po tem več nehati. Treba je, da stopimo v posest svojih pravic v imenu vsega naroda.*) Saj vemo po svojih pravadah, da gola pravica brez posesa malo veljá.

Rifenberški.

*) Mnogo županov se že lepo zaveda svojih národnih pravic, ki so nam slovesno zagotovljene s prestola Njih Veličanstva; naj bi ti vrli možaki bili izgled vsem družim županom. Zadnja čas je, da pokažemo, da je ta pravica tudi res potrebna.

Vred.

V Senožečah 11. grudna. B. — Iz predvčerajšnje očitne srenjske seje Vam naznanim sledeče: Gosp. soseskini svetovalec poročeva, da pri tukajšnji c. kr. okrajni uradni so pretekli terek gosp. župan Jože Zelen, gosp. odbornik Tomaž Doles in poročevalec obravnavo imeli, zastran zidanja nove kaplanije in šole, ker sedanja je v resnici po razlaganju pričujočega gospoda dekana Hicingerja in gospoda fajmoštra Pašič-a pretesna toliko učencem, kolikor učiteljem, in še posebno zato, ker soseskini učitelj gosp. Demšar želi vnovič stanovanje imeti v šolskem poslopji. Pri tej obravnavi so bili tudi pričujoči soseskini glavarji senadolske, dolenske in lažanske županije, in so zadovoljni s predlogom gosp. župana, naj se sedanje šolsko poslopje za farno kaplanijo nakupi, ter so še pristavili pogodbo, da se soseska senožeška vseh lastninskih pravic stare kaplanije (komunske hiše) na korist farne kaplanije odpove. Poročevalec pristopi k temu zahtevanju, in zahteva, da se sklep o tem predmetu v tej seji dovrši, ker prihodnji terek bo treba dati zanesljiv odlok. — Dalje je zahtevala gori omenjena slavna gosposka, da naša županija odloči, ako misli odstopiti soseskino hišo šolskega zaklada št. 169 za 700 gld. eni tržačanki, ktera je dolgo časa po dovršeni očitni dražbi ta znesek ponudila. Poročevalec nasvetuje, naj se soseskina hiša šolskega zaklada za gori omenjeni znesek na ime trga senožeškega kupi, ker $\frac{6}{7}$ navadnih letnih obresti je že s tem zagotovljenih, da se soseskine gasilnice pod to streho spravijo; dalje naj se tukaj nova šola in tudi IV. razred napravi. Predloga svetovalca Frfila sta bila sprejeta z 9 glasovi proti 3 — med nasprotniki sta bila 1 ali 2 glasa, čudo, tudi gosp. odbornik Demšar so močno povdarjali, da popravljjanje hiše šolskega zaklada bo čez 7000 gold. prizadjalo — (to pa ni verjetno, ker pred nekimi leti, ko se je šolski zaklad intabuliral, je hiša cenjena bila na 8000 gld. in zidalca nekega Frühwirth-a, tržaškega trgovca, iz zlate Prage domá, je veliko več tisoč goldinarjev stala. Ob onem času, leta 1817., je še stal tukaj trd gričič, nerazrušljiva skala. Opeka pa, ktera izhaja iz zdaj zavoljo pomanjkanja drv opuščene imenitne opekarnice (cegelnice) senožeške v „vodnem dolu“, je trdnejša, nego ktera si bodi novo pečena v tukajšnjem okraji). Župan g. Jože Zelen pristavi še, da tudi druge pod faro spadajoče županije o potrebi pripomorejo, da se napravi še 4. razred. — Ko ni bilo gosp. župana nazočega, so povedali gospod odbornik fajmošter Pašič, da premoženje šolskega zaklada leži v cesarski blagajnici (kasi) in šteje le 13.000 gld. v zaveznicah (državnih obligacijah) in okoli 3000 gld. v vtabuliranih pismih, tedaj skupaj 16.000 gld. Za šolske potrebe se pa na leto in dan izdá 1200 do 1300 gold., tedaj se očitno šolski zaklad niža, namesti da bi se vikšal. (Vsi so ostrmeli pri teh besedah, vedoč, da v tukajšnji šoli nista bila v djanji više nego 2 soseskina učitelja.) Zopet je na odru „šolski zaklad senožeškega trga“ — bodo nekteri zavpili; al naj pogledajo lanske „Novice“ stran 411... „Vsakemu je znano, da cerkev in šolski zalog nista srenjska reč, ampak tako imenovani „moralčni osebi“, ki ne morete svojeglavno gospodariti, ampak zavoljo imenitnejih reči se z deželno vlado, z deželnim odborom in pa s konzistorijem posvetovati in po njunih nasvetih ravnati.“ — Danes je bil sklep omenjenih predmetov, in kakor slišim, so podpisali zapisnik pri tukajšnji c. k. uradni imenovani soseskini glavarji. Za to si je pa naš rodoljubni župan gosp. Jože Zelen dosti prizadel, da se bode ta zavod napravil in imenoval: „glavna šola šolskega zaklada v Senožečah.“

Iz Kranjskega. (Volitev novih županov na dalje.) Za župane so izvoljeni:

V okraji vrhniškem: na Vrhniki Dragotin Obreza, poštar in posestnik iz Vrhnike; v Borovnici Matevž Telban, posestnik iz Dulj; v Preserjih Andrej Petelin, posestnik iz gorenje Brezovice; v Horjulu Jernej Šuštaršič, posestnik iz Horjula; v Polhovem gradcu Janez Tomšič, posestnik iz Polhovega gradca; pri sv. Joštu Andrej Malavašič, posestnik iz Sent Jošta; v Črnem vrhu Janez Peternel, posestnik iz Črnega vrha; v Rovtah Janez Skvarče, posestnik iz Rovt.

V okraji trebanskem: v Trebnem Janez Mandlin, posestnik in orglarski mojster iz Trebnega; v Mirni Anton Böhm, grajščak v Griču; v veliki Loki Janez Zupančič, posestnik v Korenitki; v Dobernicah Santo Treo, grajščak iz Male vasi; v Ajdovici Martin Kralj, posestnik iz Podlipe.

V okraji Kranjsko-gorskem: v bohinjski Beli Janez Pretnar, hišni posestnik in krčmar v bohinjski Beli; na Jesenicah Andrej Klančnik, posestnik in krčmar na Savi; v Dovji Andrej Vilman, posestnik v Dovji; v Kranjski gori Anton Hribar, posestnik in krčmar v Kranjski gori; v Ratečah Janez Erlah, posestnik iz Radeč; v Beli peči Tomaž Popodi, posestnik v Beli peči.

V okraji kočevskem: v Starem logu Janez Kikel iz Starega loga; v Polomu Anton Sigmund iz Poloma; v Gotenicah Jožef Weber iz Gotenic; v Kočevji Jožef Kren iz Kočevja; v Knežji lipi Andrej Laknar iz Knežje lipe; v Kočah Juri Grünseich iz Koč; v Kostelu Matija Žagar iz Podsten; v Lienfeldu Janez Tanke iz Dolge vasi (Krapfenfeld); v Srednji vasi Janez Peče iz Srednje vasi; v Mali gori Juri Perc iz Male gore; v Morovcu Janez Lozar iz Morovca; v Koprivniku Matija Wuhse iz Koprivnika; na Travi Jožef Rajšelj iz Trave; v gorenjem Mozlju Jožef Jonke iz Mozlja; v Osilnici Mihael Ozvald iz Osilnice; v Novih lazih Jožef Hoge iz Novih lazov; v Kočevski Reki Matija Verderber iz Kočevske Reke; v Dragi Janez Kovač iz Preske; v Črnem potoku Janez Jaklič iz Črnega potoka; v Tiefenbachu Janez Črne iz gorenjega Tiefenbacha, v Logu Peter Laknar iz Loga; v Nemški Loki Juri Jaklič iz Nemške Loke.

Iz Ljubljane. Njih c. k. apostolst. Veličanstvo je z lastnoročnim pismom od 10. dec. t. l. v priznanje izvrstne zvestobe in lojalnosti, vsestranske djanske podpore vladnih in vojaških naredeb, številnih djanj žrtovnega domoljubja in ljubeznjive postrežbe ranjenih in bolnih vojakov v vojvodini Kranjski podelilo naslednja odlikovanja:

Viteški križ Leopoldovega reda:

Dragotin Wurzbach pl. Tannenberg, deželni glavar.

Red železne krone III. vrste:

Anton baron Zoiz-Edelsteinski, grajščak; Rudolf baron Apfaltrern, grajščak.

Viteški križ Franc-Jožefovega reda:

Dr. E. H. Costa, ljublj. mestni župan; dr. Janez Bleiweis, dež. odbornik; Tusent vitez Fichtenau, novomeški župan; J. Rot in Lašan, dež. vlade svetovalec; Janez Pajk, ljublj. okolice predstojnik; Jožef Derbič, predstojnik kranjskega okraja; Anton Globočnik, predstojnik postojnskega okraja; Leop. vitez Höffern-Saalfeld, predstojnik loškega okraja; Avg. Wurzbach, radoliškega okraja predstojnik, in Rajm. Videc, policijski komisar.

Zlati križ s krono za zasluge:

Vilj. vitez Fritsch, rud. urada komisar; Ferd. Mahr, kupčijske šole vodja; Andr. pl. Garcaroli,

postojnski župan; Alb. Kapus pl. Pihelštajnski, župan v Kamni gorici; dr. Adolf Eisl, železničin zdravnik; dr. Martin Razpet in dr. Mor. Gavster, c. k. okrajna zdravnik.

Zlati križ za zasluge:

Albert Samasa, hišni posestnik; Gust. Stedry, trgovec; baron Gusič, dež. vlade vajevec; Dragotin Demšar, tajnik senožeške občine; Luka Kovačič, tajnik postojnske občine; Jož. Tomic, železnič. ranocelnik; Andrej Gregorič, ljublj. mesta ranocelnik; Kučera, okrajni ranocelnik v Ratečah; Maks. Himer, železnič. ranocelnik v Postojni.

Sreberni križ za zasluge:

Marija Okornova.

Pismo najviše zadovoljnosti:

Mestna občina ljubljanska; ženska družba v Ljubljani zlasti predstojnica Zofija bar. Bachova; nemško telovadsko društvo ljubljansko; ženske družbe v Novem mestu, Trebnem, Radečah, Mokronogu, Kamniku, Tržiču in Idriji; Jernej Vidmar, knezoškof v Ljubljani; Vil. grof Wurmbrand; Oton baron Apfaltrern, c. kr. ključarja; dr. vitez Stöckl, vodja deželne bolnice; Vik. Langer pl. Podgorski, grajščak; France Zavrav, okrajni ranocelnik; pl. Beck, okrajni ranocelnik v Kamniku; gospé in gospodičine: Frančiška grofinja Stubenbergova, Antonija baronovka Codelijeva, Berta grofinja Wurmbrandova, Marija baronovka Zoizova, Klementina pl. Springensfeldova, pl. Sternfeldova, Lušanova, pl. Felsenbrunova, Ana Šaferjeva, Ana Čikova, pl. Wurzbachova, Celestina Šiferjeva, Dragot. Bleiweisova, Altmanova, Ana Češkova, Truksova, Perkova, Rozalija Mahrova; Vilemina Pistorjeva, Ivana Jerajeva.

— V seji v ponedeljek je bilo deželnemu zboru naznanjeno, da sme k večjemu trajati do konca tega leta. — V tej seji je g. c. kr. deželni glavar odgovoril na interpelacijo zastran hranilnice, rekoč, da vlada ne bode potrdila novih pravil, ako se ne vjemajo z dotično postavo. — V tej seji je z 17 glasovi zoper 14 (poslanec Guttman se je zdržal glasovanja) padel predlog peticijskega odseka, po katerem je bilo nasvetovano, naj se — z ozirom na peticijo ljubljanske in kranjske občine — vprašanje zaradi učnega jezika v ljudskih in srednjih šolah iznova vzame v prevdarek. Poročevalec Svetec je zagovarjal lanski Bleiweisov predlog iz vseh ozirov, še posebno pa iz pedagoškega, dr. Toman iz političnega stališča; od poslancev, ki so nasproti glasovali ni nihče poprijel besede, in tako je bil predlog brez vse nasprotne debate z isto malo večino, kakor lani, pokopan, da — v prihodnjem zboru zopet pride na dnevni red.

— Še v 11. uri — kajti dnevi sedanjega deželnega zbora so šteti — je bila volitev dež. poslanca za kranjski in loški okraj 12. dnet. m. v Kranji. Izvoljen je vitez Höffern c. k. predstojnik loškega okraja. Blizo njega je bil grajšak Urbančič iz Predvora, z 28 glasovi; dr. Zupanec je dobil 6 glasov.

— Iz Zagreba pozvedamo gorupo novico, da je privrelo toliko magnatov (magjaronske stranke) v zbor deželni, da je mogoče, da ostane osnovana adresa v manjšini!

— Na telegram Matice in Čitalnice, poslan v nedeljo v Zagreb o svečanosti Jelačićevi, ste od centralnega odbora te družbi prejele sledeči telegram: „Pozdrav primljen zahvalnostju; stojimo nepremično duhom

zajednice slarjanske, duhom godine 1848: „jedan za sve, svi za jednoga“!

— V nedeljo dopoldne ob 10. uri se bode v čitalnični dvorani delila obleka ubogim otrokom, ki so jo šivale milosrčne gospé in gospodičine. Hranilnica naša jim je danes v ta namen poslala še 50 gld. Hvala lepa! Dobrotniki in dobrotnice in v obče udje čitalnični se uljudno vabijo k delitvi. Dr. O.

— Veliki letni zbor čitalnice ljubljanske je vsled njenih pravil na dan sv. Štefana, dopoldne ob poli enajstih.

Vrednik „Novic“ v svojem imenu in v imenu rodovine in žlahte svoje prežalostnega srca naznanja smrt preljubega svojega očeta **Valentina**, ki so po dolgem bolehanji danes po noči, v 83. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspali.

Nepozabljivega rajnega srčno priporočamo v blagi spomin prijatelom in znancem njegovim in svojim!

Listnica vredništva. Gosp. J. B. v T: Srčna zahvala! Pesmica dobro došla.

Zavoljo sv. praznikov pridejo prihodnje „Novice“ že v ponedeljek popoldne na svitlo.

Kursi na Dunaji

18. decembra 1866.

v novem denarji.

Državni zajemi ali posojila.

5% obligacija od leta 1859	—
v novem dnar. po 100 g. g.	—
5% nar posojilo od l. 1854 „	61.50
5% metalike „	57.75
4 1/2% „	55.65
4% „	49.50
3% „	41.00
2 1/2% „	54.50
1% „	—

Obligacije zemlišn. odkupa.

(po 100 gold.)	
5% doljno - avstrijske g.	81.35
5% ogerske „	68.50
5% hrvaške in slovanske „	75.00
5% kranjske, štajarske, koroške, istrijske „	82.00

Državni zajemi z lotrijami.

Zajem od leta 1860 „	81.—
„ „ „ 1860 petink. „	88.25
„ „ „ 1839 „	135.—
„ „ „ 1839 petink. „	134.25
5% narodni od leta 1854 „	75.25
Dohodkine obl. iz Komo „	19.50

Druge obligacije z lotrijami.

Kreditni lozi po g. 100. g.	72.50
4 1/2% Tržaški lozi po 100 „	108.00
5% Donavsko-parabrodski po g. 100 „	81.50
Knez Esterhazy po g. 40 „	—
Knez Salmovi po g. 40 „	27.50
Knez Palfyovi po g. 40 „	21.00
Knez Claryovi po g. 40 „	24.—
Knez St. Genoisovi po g. 40 „	23.50
Knez Windischgrätz po g. 20 „	16.50
Grof Waldsteinovi po g. 20 „	19.50
Grof Keglevičevi po g. 10 „	12.—
Budimski „ po g. 40 „	23.—

Denarji.

Cesarske krone „ g.	14.07
Cesarski cekini „	6.17
Napoleoniori 20 (frankov) „	10.44
Souvrainiori „	10.09
Ruski imperiali „	10.69
Pruski Fridrikiori „	9.06
Angleški souvrainiori „	10.09
Louisiori (nemški) „	—
Srebro (ažijo) „	129.—

Žitna cena

v Ljubljani 15. decembra 1866.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 30. — banaške 7 fl. 54. — turšice 3 fl. 96. — soršice 4 fl. 87. — reži 4 fl. —. — ječmena 2 fl. 70. — prosa 2 fl. 70. — ajde 3 fl. 20. — oves 1 fl. 70.

Loterijske srečke:

V Trstu 12. dec. 1866: **78. 28. 60. 64. 77.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 21. decembra 1866.